

ITK-konferenssi

ITK - 25-vuotta opetuksen ja oppimisen puolesta

Vuonna 1989 palasin takaisin Yhdysvalloista, jossa olin jatko-opiskellut Asla-stipendin turvin tietokoneiden mahdollisuuksista opetuksessa ja oppimisessa. Silloin sitä kutsuttiin CAI (Computer Assisted Instruction) ja suomeksi TAO (Tietoavusteinen opetus). Tohtoriopintojen merkittävä osa oli valmistella tutkimuspapereita esitettäväksi alan konferensseissa. Suomalaiselle nuorelle tutkijanalulle asia oli uusi ja niinpä kiertelin useampia konferensseja ja innostuin.

Monet konferenssit eivät olleetkaan pelkästään tutkijoille vaan myös opettajille ja opetusteknologiasta kiinnostuneille päättäjille. Mukana oli myös alan yrityksiä ja niinpä ajattelin tällainen tapahtuma pitää myös kehittää Suomeen missä tutkijat, opettajat, alan kehittäjät ja suunnittelijat, päättäjät ja yritysmaailma kohtaavat. Konferenssit olivat täynnä innostuneita tutkijoita, opettajia ja muuta väkeä. Syntyi keskustelua, väittelyä kun pohdittiin teknologian roolia opetusmaailmassa ja kenen ehdoilla asioita kehitetään. Silloin oli juuri tullut termit hypermedia ja multimedia kaikkien huulille ja mm. Applen Hypercard herätti paljon innostusta. Vihdoinkin voin yhdistää asioita toiseen vain klikkaamalla linkki. Kuulostaako tutulta? Tämä oli siis ennen WWW:tä. Saisikohan tällaista syntymään Suomeen?

Palattuani ei muuta kuin toimeksi. Aloitin kierrokseni kouluhallituksesta jossa kohteliaasti kuunneltiin ja oltiin jopa vähän innostuneita. Yrityksissä asia sai paremmin tulta ja mm. IBM ja Apple olivat innolla mukana. Nyt sitten pitäisi löytää puhujat. Olin ollut ennen Amerikan vuosia tietoneavusteiden opetuksen lääninkouluttaja ja tutustunut 80-luvun opetusteknologian edelläkävijöihin. Niinpä sain houkuteltua mukaan niin Erno Lehtisen, Kytömäen Jussin kuin monia muita. Onneksi myös Hämeen kesäyliopisto rehtori Tiaisen johdolla otti järjestelyvastuun ja ei muuta kuin markkinoimaan. Suunnittelimme kaksi päiväisen konferenssin, perjantai-lauantai, jotta opettajat voisivat hyödyntää lauantaan VESO-päivänä ja yrityksille tulisi vain yksi menetetty arkipäivä.

Olin varma, että paikalle tulisi ainakin 500 – 800 osallistujaa. Muutama viikko ennen ITK-konferenssia ilmoittautuneita oli muutama kymmenen ja olin valmis peruuttamaan koko homman. ”Tyhmiä nämä suomalaiset kun eivät näe mihin maailma on menossa koulutuksen alueella” ajattelin ja haalin väkeä paikalle kolleegoista sukulaisiin. Lopulta saimme paikalle reilut sata ihmistä, joista varmaan puolet esiintyjä. Olin niin varma menestyksestä että lupasin Tiaisen Jarille maksaa tappiot omasta pussistani kun hän aluksi hieman epäröi ideani kantavuutta. No takkiin tuli ja manasin asiaa Applen edustajalle, Klasu Oeschille todeten, että taisi olla viimeinen kerta kun järjestin ITK:n ja suunnittelin palaavani USA:n missä mielestäni asiat silloin ymmärrettiin paremmin,. Klasu, viisaana miehenä totesi minulle: ”Jarmo, ITK on ihan hyvä juttu, mutta se on hieman aikaansa edellä - jatka vaan.”

Niin tein ja ymmärsin, että mukaan järjestelyihin pitää saatava parhaita voimia kouluhallituksesta ministeriöön, opettajajärjestöistä alan kellokkaisiin.

Siitä se lähti ja tässä ollaan. Matkalla on tapahtunut paljon ja seuraavat tarinat teidän kertomina kuvaavat polkua jota olemme Suomessa kulkeneet pyrkiessämme kehittämään opetusta ja oppimista opetusteknologian avulla ja tukemaan tulevia sukupolvia hyödyntämään teknologian tuomia mahdollisuuksia ja ymmärtämään niiden käyttöön liittyviä haasteita.

Jarmo Viteli
ITK-konferenssin johtaja ja perustaja vuodesta 1990 alkaen

25 vuotta ITK:ta, 20 vuotta opettajien tieto- ja viestintätekniiikan taitoja

Vuonna 1995 olin juuri aloittanut työt Opetushallituksen opettajankoulutus -yksikössä, kun opetusministeriö julkisti kansliapäällikkö Markku Linnan johdolla kootun ensimmäisen kansallisen Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategian (OPM, 1995).

Strategiassa nähtiin tärkeäksi turvata tietoyhteiskuntataidot kaikille. Opettajien todettiin olevan keskeisessä asemassa. Strategiassa (OPM 1999) esitettiin, että *”Tietotekniikan tuleminen työväliseksi ja sen alakohtaisten sovellusten hallinta edellyttävät kaikilta opettajilta uudenlaisia taitoja. Kaikkien aineiden opettajien tulee osata hyödyntää tietotekniikkaa ja ottaa tietoyhteiskunnan vaatimukset huomioon omassa opetuksessaan.”*

Edelleen strategia totesi, että *”(22. toimenpide) Opettajien täydennyskoulutusta kehitetään ja suunnataan erityisesti monimuoto-opetuksen ja itseohjautuvan oppimisen työmuotoja huomioon ottavaksi. Erityisen kiireesti on varmistettava opettajankouluttajien riittävä täydennyskoulutus ja soveltuvan oppimateriaalin saatavuus”*. Myös opettajankoulutusta päätettiin uudistaa niin, että *”monimuoto-opetusta sisällytetään opettajankoulutuksen opetussuunnitelmiin. Opetusharjoittelu toteutetaan niin, että myös tietotekniikan taidot harjaantuvat.”*

Sainkin sitten keväällä 1996 esiteltäväkseni uusien opettajien täydennyskoulutusohjelmien hankintaa. Kaikissa niissä kehitettiin opettajien tosaamista 'Suomi tietoyhteiskunnaksi, opettajien pedagoginen täydennyskoulutus 5 ov' -nimikkeen alla. Ehdotetun täydennyskoulutusohjelman sisällöistä oli kuulemma keskusteltu alustavasti jossain Hämeenlinnan lähellä järjestetyillä ITK -päivillä. En tiennyt missä, mutta harvat valitut olivat kuulemma siellä jakaneet innostustaan.

Kansallista Opettajien tietotekniikan pedagogista täydennyskoulutusta arvioitiin ensimmäisen kerran kattavammin vuonna 1999. Kirjoitin arvioinnin (Oph, 1999) ensimmäisen luvun saatesanoiksi mm. seuraavaa: *”Vuonna 2000 koulunkäyntinsä aloittavat oppilaat ovat ensimmäinen tietoyhteiskuntaan syntynyt ikäluokka. Heidän syntymävuottaan 1993 pidetään useissa kirjoituksissa Suomi tietoyhteiskunnaksi -ohjelman lähtölaukauksen antaneena ajankohtana”*. Olin vihdoin vuotta aikaisemmin (1998) osallistunut ensimmäistä kertaa ITK-päiville. Muistan tavanneeni siellä useita tuttuja opettajankouluttajia, jotka kukin vakuuttivat kilvan, että tietoyhteiskunnan pedagogisissa täydennyskoulutuksissa on kyse hitaasti laajalle alueelle leviävästä 'tulesta' – *”koulutuksista, joissa opettajat ovat yhdessä ideoineet ja rakentaneet osaamistaan”*.

Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategiassa 2000–2004 (OPM 1999) luotiin jo Suomen näköaloja uudelle vuosituhannele. Sen mukaan *”Opettajien peruskoulutus antaa valmistuville opettajille hyvät tieto- ja viestintätekniiikan soveltamistaidot”* *”Erityishuomio kiinnitetään opetusharjoittelun kehittämiseen virtuaalikoulun näkökulmasta”* ... *”Yleistavoitteena on tilanne, jossa yli puolella opettajista on tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäyttöön hyvät valmiudet.”* Opetushallitus aloitti johdonmukaiset Ope.fi I-III – tasojen koulutukset.

Vuoteen 2004 mennessä voitiin todeta, että 25 000 opettajaa oli osallistunut ope.fi I (perustaidot) –tason koulutuksiin. 23 000 opettajaa oli hankkinut soveltavat taidot (Ope.fi II-taso) ja 10 000 opettajaa erityistaidot (Ope.fi III –taso). Ope.fi -koulutuksista laadittiinkin useampia esityksiä ITK –päivien iloksi 2000-luvun alkuvuosina.

Vuosille 2004–2006 laadittu Koulutuksen ja tutkimuksen tietoyhteiskuntaohjelma (OPM 2004) asetti tavoitteeksi, että *”Opetustoimen henkilöstön tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön koulutusta jatketaan.*

Tieto- ja viestintätekniiikan käyttöä integroidaan opetussuunnitelmatyötä tukevana täydennyskoulutukseen ja oppilaitosjohdon koulutukseen.” ”Valtion rahoittamalla opetustoimen henkilöstökoulutuksella tuetaan alueellisia ja kansallisia kehittämishankkeita, erityisesti otetaan huomioon virtuaalikoulu ja etälukio”. Kirjaamiani ohjelman lauseita pääsinkin muutaman kerran puolustelemaan ITK –päiville, nyt opetusministeriön virkamiehenä.

Tietoyhteiskunta-asioiden kehittämisen siirtyessä osaksi kansallisten tietoyhteiskuntapolitiikkaohjelmien toteutusta, ja keskustelun juuttuessa välillä ’miksi-ei-se-tietoyhteiskunta-jo-tule’ –vaihteelle huomasin, että paras tapa pysyä kehityksen kärryllä on osallistua edelleen vaihtelevasti alati täyttyville ITK –päiville. Tilat alkoivat käymään ahtaiksi, ja osallistujamäärän kehitystä verrattiinkin avajaispuheissa Nokian pörssikurssin toipumiseen vuoden 2001 romahduksesta.

Opettajien taitojen kehittäminen on ollut kehittämisen keskiössä jo pitkään. Eräänlainen innostuksen huippu saavutettiin vuonna 2007, jolloin Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus julkaisi kirjan ’Verkko-opettajaksi viikossa.’ Kirja oli suunnattu erityisesti niille, jotka ”*haluavat saada lentävän lähdön verkkokurssien toteutukseen.*”

2010-luvulla koko opettajakunnan ja oppilaitosjohdon digi -osaamisen kehittäminen on jatkunut merkittävänä. Laitteet, ohjelmat, menetelmät ja oppimisympäristöt ovat monipuolistuneet jatkuvasti. Uutta osaamistarvetta ja –vajetta on jatkuvasti ilmassa. Yhä tänä päivänä kuulee värikkäitä vaateita siitä, että opettajien digi-, koodaus-, some, TVT-, verkko-, robotiikka-, vertaiskouluttaja- ym. osaaminen olisi vihdoinkin järjestettävä ja saatava kuntoon. Onneksi ITK -päivillä kuulee myös muuta, kuten ”Näinkin hienoja oppimiskokemuksia olemme onnistuneesti jakaneet oppijoidemme kanssa”.

ITK-päivät ovat löytäneet vakinaisen paikan kalenteristani – ja juhlistan mielelläni 25-vuotisjuhlia. Silloin on hyvä muistaa, että ITK-perinne alkoi itse asiassa jo ennen *Suomi tietoyhteiskunnaksi -ohjelman syntymisen lähtölaukausta*. – Siispä, mistä näitä valveutuneita ihmisiä oikein tulee? Hämeenlinnasta ja opettajien joukosta hyvinkin.

Jouni Kangasniemi, kehittämisspällikkö
OKM

Matleena Laakson mietteitä - 10. kerta ITK-konferenssissa

<http://www.matleenalaakso.fi/2014/04/itk-antaa-onnen-tunteen.html>

ja hänen kokoamiaan tunnelmakuja vuodelta 2013

<https://www.youtube.com/watch?v=kW4ftv4fZGQ>